

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 171/07-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Obce K., M. C., D., H. L., K. P., a A. F., K., zastúpených advokátom JUDr. J. K., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 320/1999 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Obce K., M. C., H. L. a A. F. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 320/1999 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 320/1999 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. Obci K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Svidník p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. C. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Svidník p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. H. L. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Svidník p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. A. F. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Svidník p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Okresný súd Svidník je p o v i n n ý uhradiť Obci K, M. C., H. L. a A. F. trovy konania v sume 19 040 Sk (slovom devätnásťtisícštyridsať slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. J. K., K.

8. Sťažnosti vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 171/07-20 z 19. júna

2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Obce K., M. C., H. L. a A. F. (ďalej len „sťažovatelia“) pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 320/1999.

Sťažovatelia uviedli, že „dňa 13. 4. 1999 sme podali žalobu proti žalovaným 1. J. K., 2. H. K. a 3. M. G., v ktorej sme žiadali, aby súd určil, že:

1. kúpna zmluva uzavretá v B. dňa 29. 3. 1996 medzi M. G. ako predávajúcim a Ing. J. K. a H. K. ako kupujúcimi, vklad ktorej bol povolený na bývalom Katastrálnom úrade v K., Správa katastra S. dňa 6. 5. 1996 pod V 200/96 je neplatná.

2. žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne náhradu trov konania. (...)

Dňa 1. 12. 2000 Okresný súd Svidník rozsudkom sp. zn. 8 C 320/99 konanie proti žalovanému v 3. rade zastavil z dôvodu jeho úmrtia a žalobu zamietol z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu. Dňa 28. 1. 2002 Krajský súd v Prešove ako odvolací súd uznesením sp. zn. 1 Co 149/01-46 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa, okrem výroku o zastavení konania proti žalovanému v 3. rade a o trovách konania a vec vrátil súdu prvého stupňa. (...) Dňa 16. 7. 2004 Okresný súd Svidník rozsudkom 8 C 320/99-109 určil, že kúpna zmluva v časti týkajúcej sa pozemkov vedených na liste vlastníctva č. 238 (predtým 123) pod B1 v podiele ½ je neplatná a určil, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. (...) Dňa 16. 10. 2005 Krajský súd v Prešove, ako odvolací súd, uznesením sp. zn. 1 Co 225/2004 zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s výnimkou o zamietnutí žaloby a v prevyšujúcej časti vrátil vec súdu prvého stupňa. (...) Dňa 3. 1. 2006 sme podali (žalobkyňa v 1. - 3. rade) dovolanie proti uzneseniu krajského súdu 1 Co 225/2004 z 26. 10. 2005. O podanom dovolaní Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Cdo 170/2006 zo dňa 23. 1. 2007, ktorým dovolanie odmietol z dôvodu, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky ani jedného z niektorých uznesení uvedených v § 239 O. s. p.“

Na základe žiadosti ústavného súdu sa listom sp. zn. St. 2/2007 zo 7. mája 2007 k veci vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom, kde sa okrem spisového prehľadu uvádza: „*Súd uznesením č. k. 8 C/320/1999-223 zo dňa 2. 5. 2007 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania, vedeného na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 C/456/2002. Súd bude pokračovať v konaní až po právoplatnom skončení konania o určenie rozsahu dedičstva po poručiteľovi M. G. Citované uznesenie zatiaľ nie je právoplatné. Podľa môjho názoru Okresný súd Svidník nezapríčinil prietahy v konaní. Poukazujem na to, že niektoré pojednávania boli odročené aj z dôvodu neprítomnosti sťažovateľiek a ich právneho zástupcu.*“

Predseda okresného súdu v podaní zo 7. mája 2007 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Právny zástupca sťažovateľov v podaní zo 6. augusta 2007 uviedol, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C 320/1999:

Dňa 13. apríla 1999 podali sťažovatelia okresnému súdu žalobu o neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností.

Dňa 2. júna 1999 okresný súd vyzval sťažovateľov zaplatiť súdny poplatok a žalovaných vyzval, aby sa vyjadrili k žalobe.

Dňa 14. júna 1999 sťažovatelia zaplatili súdny poplatok.

Dňa 24. júna 1999 sa žalovaní vyjadrili k žalobe.

Dňa 9. júna 2000 sťažovatelia predložili okresnému súdu listinný dôkaz.

Pojednávanie zo 16. júna 2000 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania.

Dňa 6. októbra 2000 a 29. novembra 2000 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 1. december 2000 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 6. februára 2001 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

Dňa 26. februára 2001 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalovaných, aby sa vyjadril k odvolaniu, a sťažovateľov vyzval zaplatiť súdny poplatok.

Dňa 5. marca 2001 sťažovatelia zaplatili súdny poplatok.

Dňa 22. januára 2002 sťažovatelia doplnili dôvody svojho odvolania.

Dňa 17. apríla 2001 bol spis predložený Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (spis vrátený 17. júna 2002).

Dňa 14. februára 2003 právny zástupca sťažovateľov ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní.

Dňa 18. februára 2003 právny zástupca žalovaných požiadala okresný súd o odročenie pojednávania.

Pojednávanie 21. februára 2003 bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania odročené.

Pojednávanie z 24. novembra 2003 bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľov.

Pojednávania zo 6. februára 2004 a zo 7. apríla 2004 boli odročené.

Dňa 21. apríla 2004 právny zástupca sťažovateľov doplnil žalobu.

Dňa 18. júna 2004 sa žalovaní vyjadrili k doplneniu žaloby.

Pojednávanie z 23. júna 2004 bolo na žiadosť právneho zástupcu žalovaných odročené.

Pojednávanie z 12. júla 2004 bolo odročené.

Na pojednávaní zo 16. júla 2004 bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 19. augusta 2004 právny zástupca sťažovateľov podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

Dňa 6. septembra 2004 právny zástupca žalovaných podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

Dňa 9. septembra 2004 právny zástupca žalovaných doplnil dôvody odvolania.

Dňa 6. októbra 2004 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby sa vyjadrili k odvolaniu žalovaných proti rozsudku okresného súdu, a žalovaných vyzval zaplatiť súdny poplatok.

Dňa 13. októbra 2004 právny zástupca sťažovateľov zaujal stanovisko k odvolaniu žalovaných.

Dňa 20. októbra 2004 bol žalovanými zaplatený súdny poplatok za podané odvolanie.

Dňa 22. októbra 2004 bol spis predložený krajskému súdu.

Dňa 16. novembra 2005 krajský súd vrátil spis okresnému súdu spolu s rozhodnutím, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Dňa 4. januára 2006 sťažovatelia podali proti uzneseniu krajského súdu dovolanie.

Dňa 30. januára 2006 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby oznámili, či dovolanie podala aj H. L.

Dňa 2. februára 2006 právny zástupca sťažovateľov oznámil okresnému súdu, že H. L. ho nesplnomocnila na podanie dovolania.

Dňa 9. februára 2006 okresný súd uznesením nepriznal sťažovateľom oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a zamietol ich návrh na ustanovenie právneho zástupcu.

Dňa 17. februára 2006 podali sťažovatelia odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 9. februára 2006.

Dňa 27. apríla 2006 krajský súd uznesením č. k. 1 Co 56/06-207 zmenil uznesenie súdu prvého stupňa tak, že sťažovateľom priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 23. januára 2007 Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Cdo 170/2006 dovolanie sťažovateľov odmietol.

Dňa 2. mája 2007 okresný súd prerušil konanie vedené pod sp. zn. 8 C 320/1999 do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 456/2002.

Dňa 10. mája 2007 sťažovatelia podali odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 2. mája 2007.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 320/1999 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 8 C 320/1999 je neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov na záver konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali 8-ročný priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu. Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľmi namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného súdneho konania.

Z rozboru veci vyplýva, že súdne konanie začalo v roku 1999. Ústavný súd zistil, že v tomto súdnom konaní došlo k nečinnosti okresného súdu. Nečinnosť bola zistená

od 13. februára 2002, keď bol spis vrátený okresnému súdu, do 21. februára 2003, keď sa konalo pojednávanie (nečinnosť 12 mesiacov).

Hoci okresný súd vo veci i rozhodol, stav právnej neistoty dosiaľ neodstránil, lebo jeho rozhodnutie bolo krajským súdom z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu zrušené.

Ústavný súd preto po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a skutočnosť, že hoci konanie začalo ešte v roku 1999, bol nečinný spolu 12 mesiacov, dospel k záveru, že takéto konanie okresného súdu je nezlučiteľné s ústavou, a preto jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 320/1999 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 320/1999 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 315 Sk pre každého z nich, a to najmä s prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, v dôsledku ktorej sú v stave právnej neistoty.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba čakala na výsledok konania o neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností, ktoré nie je právoplatne skončené ani po 8 rokoch. Takýto postup okresného súdu u sťažovateľov oprávnene vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľov, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv každej oprávnenej osoby, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu (požadovaná suma sťažovateľov), ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk pre každého zo sťažovateľov, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením označených práv sťažovateľov.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania v sume 19 040 Sk, ktoré aj bližšie špecifikovali. Vznikol nárok na náhradu trov konania v sume 19 364 Sk z dôvodu trov ich právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby u štyroch sťažovateľov (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) v sume 2 970 Sk x 8 - 20 % podľa § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pretože advokát zastupuje štyroch sťažovateľov. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk. Ďalej ústavný súd podľa citovanej vyhlášky priznal právnomu zástupcovi sťažovateľov dvakrát náhradu režijného paušálu po 178 Sk. Keďže podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania a právny

zástupca sťažovateľov si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 19 040 Sk, ústavný súd priznal túto sumu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2007